

LUPAREKID
Juan Cruz Lakasta

KAZETARIA

Kain nafarrak

XIX. mendean zein XX.aren hasieran, Nafarroako eskuin politikoko, mediatiko, erlijiosoak esaten zuen Foru Erkidegoan ez zela apenas hilketarik izaten, eta are gutxiago pasio krimenik. Tesiaren argudio nagusia zen pasioak ezin zituela itsutu nafarrak bezalako herritar fededun jator eta garbiak.

Hain justu tesi hori hankaz gora jartzeko xedearekin, iragan hamarkadan Victor Moreno idazle iruindarrak –Ramon Lapeskera ezizenarekin– bi liburu karrikaratu zituen aipatu aroan Nafarroan gertaturiko krimenak bilduz, betiere arreta berezia eskainiz pasio krimenei, hau da, bihotz –edo hankarte– kontuekin loturikoei. Prentsatik zein artxibo ofizialetatik egiazko hamaika kasu bildu zituen, gero bere lumaren literatur trinkoarekin kontatzeko. Lan eskergea horren fruitua, *Caines Navarros* eta *Crimenes en las calles de Pamplona*, odolez ez ziprztintzeko zira eta katiuskak jantzita irakurri behar diren liburu interesgarriak.

Garai batean pasio krimen deitzen zituztenetako gehien-gehienak egun hilketa matxistatzat joko genituzke. Hartara, dokumentaturik dago gurean aspaldidanik, oso aspaldidanik existitzen dela emakumeengana indarkeria. Argi uztea komeni delakoan nago, irudipena dudalako aspaldi honetan gero eta hedatuagoa dagoela genero indarkeria oro har, eta hilketa matxistak bereziki, etorkinen kontuak direla. Datuak haien erruz okertu direla. Badi-rudi berpiztu egin dela nafar jatorrok –berdin balio du euskal herritar jator guztiontzat– ez dugula horrelakorik egiten.

Gurean bikotekideak emakume bat hiltzen duen aldioro, hiltzailea edota hildakoa etorkina bada, komunikabideek berehala nabarmen-tzen dute nongotarra den, non jaioa

MIKEL SAIZ

den. Egunkarietan, hizki molde handienekin egiten dute. Gehienetan, tituluan. Bestela, azpituluan. Aldiz, biok, borrareroa eta biktima, euskal herritar peto-petoak badira, nekez jakinen dugu zehazki non jaiok diren. Agian, eta soilik agian, testuko hizki txikietan irakurri ahal izanen dugu. Telebistetako zein irrati-tako albistegietan gauza bera gertatzen da.

Hori guztiori horrela, deigarria egin zait zenbait erakunde ofizialek eta Amnesty Internationalek berak, Emakumeengana Indarkeriaren Aurkako Egunaren kariatara, mezu nagusitzat ibili izana emakume etorkinak direla indarkeria matxista modurik gordinenean pairatzen dutenak. Badakit egia dela. Badakit Euskal Autonomia Erkidegoan, genero erasoak pairatu duten emakumeen artean,

etorkinak %30 direla, nahiz eta berez emakume guztien artean %5 besterik ez diren. Badakit hori salatzeak kontzientziazten eta konponbideak bilatzen lagun dezakeela. Baina halere arriskutsua iruditzen zait, kluxe arrazista indartu egiten duelako.

Datu estatistiko guztiak modu askotan irakur daitezke. Eta, nire uste apalean, gauden-tan egonda, ongi legoke nabarmen-tzea genero indarkeria pairatzen duten emakumeen %70 euskal herritar peto-petoak direla.

Erasotzaile zein erasotu gehienak euskal herritar zintzoak direla. Ardura ez dela besteena. Errua gurea dela.

Gurea, euskal herritar peto-petoena. Eta gurea, kazetariena. Eguntan indarkeria matxistaren inguruan entzun dudak gogoetarik zentzuzkoenetakoa, Xabier Aierdi soziologoarena: ahalik eta lasterren frogatu behar da isiltasun mediatikoa konponbide moduan. Hau da, lagungarri izan daitekeela fokua aldentzea gizonkeriak eragiten dituen heriotzetatik, inori ideiarik, eredurik, oihartzun mediatiko zabaleko mendekua gauzatzeko aukerarik ez eskaintze aldera. Guztiz zentzuzkoa dirudi. Ez diot beste inori entzun edo irakurri. Bitartean, aurrera segitzen dute *reality show*ek, xehetasun morbosoa eta odoltsuz beteriko albistegiek, erruaren zama etorkinengan jartzen duten informazioek. ■

«
Gurean bikotekideak emakume bat
hiltzen duen aldioro, hiltzailea edota
hildakoa etorkina bada, komunikabideek
berekala nabarmen-tzen dute
nongotarra den, non jaiok den
»

